Радіо Свобода

View the original article

Петер Мадяр та Володимир Зеленський на Закарпатті. 25 листопада 2026 року
Фото:president.gov.ua (Creative Commons)

ПОЛІТИКА

«У час війни торг з боку сусідів є особливо болісним». Що «так» і що «не так» із візитом Мадяра на Закарпаття?

25 листопада 2026, 17:31

Ростислав Хотин

Лідери України та Угорщини зустрічались у містечку Берегово на Закарпатті – осередку угорської громади. Прем'єр Угорщини заявив про значний прогрес у домовленостях із Україною про права угорської меншини. Але в Україні лунають і голоси чи не занадто йде на поступки Київ Будапешту? Чи не використовує

Угорщина слабкість України, яка нині відбиває вже п'ятий рік агресію Росії? Чи не експлуатує Угорщина намір України стати членом ЄС?

Та й сам факт вибору місць для саміту – Ужгород і Берегово – викликає питання: а чому угорський прем'єр Петер Мадяр не захотів приїхати і до Києва, щоб не зводити весь комплекс відносин з Україною виключно до питання прав угорської громади Закарпаття?

Не дивлячись на те, що саміт між **Петером Мадяром** та **Володимиром Зеленським** планувався вже довший час після перемоги Мадяра на угорських виборах навесні, однак українській стороні не вдалося наполягти все ж на приїзді прем'єра Угорщини до Києва.

> **“Дуже погана була ідея зустрічі на Закарпатті**
>
> Володимир В'ятрович

Україна наполягала, що Мадяр мав би приїхати до української столиці, а потім два лідери разом би поїхали на Закарпаття, до Берегова.

Але **Петер Мадяр** поїхав на Закарпаття, і з його дописів після перетину угорсько-українського кордону складалося враження, що він приїхав в якийсь особливий регіон, якусь особливу адміністративну одиницю ніби унітарної України, всіляко підкреслюючи що він саме на Закарпатті.

«Я ж кажу: НЕ там зустрічалися. Мадяр грає ТАК, як Україна йому дозволяє», – зазначає в соцмережах директор Інституту світової політики **Євген Магда**.

«Дуже погана була ідея зустрічі на Закарпатті», – погоджується з ним в коментарях на фейсбуці депутат українського парламенту **Володимир В'ятрович**.

«Нова історія»

Петер Мадяр зустрічався з лідерами угорської громади, разом з Володимиром Зеленським відвідали угорськомовну школу імені Лайоша Кошута і пограли з учнями в волейбол у спортзалі.

Волейбол мав також і символічне значення – хоч лідери були і по різні боки сітки, але грали разом з угорськими школярами угорсько-української школи.

«Це значно більше, ніж спортивний епізод в тисячолітній історії відносин між нашими народами. Це той важливий жест доброї волі, який став початком нової якості українсько-угорського діалогу. Адже сучасна дипломатія, в яку не завжди грають за правилами, – це не лише політична подача, блокування ударів, а й

уміння приймати м’яч, давати пас і довіряти одне одному», – зазначає колишній мовний омбудсмен **Тарас Кремінь**.

Петер Мадяр під час волейбольної гри проти команди, за яку грав Володимир Зеленський

Угорський лідер в Берегово заявив про «нову історію» взаємин між країнами-сусідками.

«Сьогодні ми будуємо відносини між нашими країнами, які отримують нову історію. І тут мені хочеться відразу висловити своє задоволення тим, що за доволі короткий час, буквально за кілька тижнів, нам вдалося досягти значних домовленостей з українською стороною щодо десяти питань, які стосуються мовних, культурних та освітніх прав угорської національної меншини», – заявив Мадяр на пресконференції.

Після волейбольного матчу. Берегове, ліцей Лайоша Кошута, 24 листопада 2026 року

Що то за десть пунктів домовленостей?

Якщо коротко, то вони передбачають:

- *офіційний статус шкіл нацменшин (такою школою вважатиметься та, де учні меншини складають 50 відсотків);*
- *розширене викладання угорською;*
- *використання угорської в шкільній документації та під час шкільних заходів;*
- *можливість випускних іспитів угорською;*
- *діловодство в органах місцевої влади і можливості звертатися до цих органів угорською;*
- *використання угорської при отриманні медичних послуг;*
- *переклад рішень і розпоряджень обласних органів влади угорською;*

- *можливість використання угорських національних символів та відзначення угорських свят;*
- *можливість екскурсій на Закарпатті угорською;*
- *використання угорської в виборчій агітації та під час виборчих кампаній в регіоні.*

Мадяр додав, що Україна виконає домовленості щодо нацменшин на пів року раніше, аніж передбачалося – тобто кінця до червня 2027 замість до кінця наступного року.

«Зокрема, йдеться про використання національних символів. Україна рухається до Євросоюзу, а там абсолютно нормально, що нацменшини можуть використовувати на національних святах свій прапор, або можуть спілкуватися у лікарнях чи домах престарілих своєю мовою, або ж послухати нею екскурсію», – сказав Мадяр.

Україна не може не піти тут назустріч Угорщині – хоча б через те, що раніше Будапешт за прем'єрства **Віктора Орбана** блокував українську євроінтеграцію.

Володимир Зеленський і Петер Мадяр, Закарпаття, 24 листопада 2026 року

Перемігши на виборах, Петер Мадяр теж не поспішав дати «добро» на рух України до ЄС. Так, в червні були відкрито два переговорних кластера (перший і шостий), потім було блокування Будапештом другого і третього кластера, але в підсумку таки було дано «зелене світло» у вересні.

Потім Будапешт здійснював блокування останніх двох кластерів – четвертого і п'ятого, але зараз ніби потроху відступає і знімає застереження. Україна планує вийти на кінець року з усіма шістьома відкритими переговорними кластерами.

«Коли країна щодня платить найвищу ціну за саме право існувати, дипломатичний торг з боку сусідів сприймається особливо болісно. Кожен ультиматум, прив'язаний до нашого руху в ЄС, чи вимога переглянути закони про мову й освіту на Закарпатті в розпал великої війни – це не просто «захист прав меншин», а використання нашої вразливості як важеля тиску», – пише веб-ресурс «Сіверщина».

«Справжня добросусідська підтримка не вимірюється списком умов, виставлених у момент, коли сусід тримає оборону за весь континент. Угорські політики, які роками блокували переговорні кластери і витискали з Києва поступки щодо освіти, символіки та політичного представництва, фактично перетворили європейську солідарність на холодний розрахунок. Поступки, на які Україна змушена йти заради розблокування євроінтеграції, – це вимушений крок у дипломатичній війні, а не прояв слабкості», – додає видання.

За оцінками останніх років, на Закарпатті живе **приблизно 70–100 тисяч угорців**, тоді як за офіційним переписом населення України 2001 року їх було **151,5 тисяч осіб** (близько 12,1% населення області).

У Берегові, де значну частку населення складають угорці за національністю, червоно-біло-зелений прапор сусідньої Угорщини вивішують просто над міськрадою

Якраз сильна акцентація на «угорськості», слабке знання державно української мови, певна замкненість місцевих угорців в межах своєю громади і мовного середовища, слабка інтегрованість в ширше українське суспільство, вказували представники Києва, призводить до еміграції етнічних угорців Закарпаття, а відтак і зменшення чисельності громади.

Але раз Угорщина вимагає більшого вжитку угорської і ставить це умовою неопонування євроінтеграції України – то Київ не бачить в цьому проблем.

Проте нині Угорщина продовжує відмовлялися від включення рядку про фінансування України в ЄС на бюджетний період 2028-2035. Це важливо для України не лише через просто гроші, а це фактично закладання бюджетної позиції в кошторис ЄС навіть при вступі України в ЄС в районі десь плюс-мінус 2030 року.

Але Будапешт, сам будучи дотаційним в ЄС отримувачем допомоги з бюджету блоку, фактично не бажає перебачити таке ж фінансування для України в разі її приєднання бо ЄС в осяжній перспективі.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

30 центів за свободу України. Бути «банкоматом» чи взяти кошти Кремля: суперечки у Європарламенті

Турул на замку та інша історія

Також не обійшлося і без історичних символів під час візиту – і тих, що були згадані, і тих, які не були згадані, але які становлять ширший контекст.

> Так похолодання українсько-угорських відносин часів Орбана було розтоплене Заявою Верховної Ради, ухваленою 3 вересня 2026 року без жодного голосу «проти».

Йдеться про маловідомий період 1944-1946 років, коли після відступу німецьких та угорських військ восени 1944 року, Закарпаття опинилось під контролем радянської військової адміністрації, офіційно ставши частиною радянської України в 1945 році.

Тоді НКВД та каральний СМЕРШ почали масові затримки цивільних чоловіків на Закарпатті під приводом «мобілізації» і вислали їх до трудових таборів. Також тисячі угорців були вислані до ГУЛАГу, який в СРСР не припиняв існування навіть не дивлячись на Другу світову війну і перемогу СРСР в ній.

> Український парламент не лише засудив радянські репресії проти угорців, а постановив вшанувати пам'ять їхніх жертв на Закарпатті шляхом встановленням пам'ятних знаків, проведенням історичних досліджень та освітніми програмами. Також відкриють архіви у цій справі.

Володимир Зеленський і Петер Мадяр, Закарпаття, 24 листопада 2026 року. Українська строна наполягали на візиті угорського прем'єра і до Києва також, але Будапешт наполіг виключно на відвідинах Мадяром лише Закарпаття

Але в нинішньому українсько-угорського порядку денному зовсім відсутній момент Другої світової. По-перше, Угорщина була союзницею Гітлера і там існував пронацистський режим **Міклоша Горті**.

По-друге, Угорщина напала на **Карпатську Україну** в ніч на 14 березня 1939 року, щоб захопити цю територію. Напад стався з дозволу Гітлера і призвів до окупації Карпатської України, що супроводжувалася жорстоким терором проти українців.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Василь Зілгалов: Карпатська Україна – тріумф і трагедія одного дня

Напад Угорщини і окупація Закарпаття сталося за пів року до офіційного початку Другої світової.

Дехто з українських істориків вважає, що для України Друга світова почалася саме з нападу Угорщини на Карпатську Україну, а не з нападу Німеччини на Польщу у вересні 1939 року. З боку Угорщини ніколи не лунало жодного натяку на біль сумління за ті події.

Мінометники 49-го окремого штурмового батальйону «Карпатська Січ» ЗСУ на Торецькому напрямку, січень 2025 року (ілюстраційне фото)

Так само і щодо **Корюківської трагедії** .

> Це масове вбивство близько 6700–7000 мирних мешканців селища Корюківка (нині місто на Чернігівщині) та його повне спалення відбулося на початку березня 1943 року нацистськими окупаційними силами та їхніми союзниками з угорської 105-ї легкої дивізії. Це одна з найбільших каральних акцій проти цивільного населення в Європі під час Другої світової війни.

Президент Німеччини **Франк-Вальтер Штайнмаєр** відвідав Корюківку 25 жовтня 2022 року під час свого першого візиту до України після початку повномасштабної війни і вшанував пом’ять жертв.

Президент Угорщини Петер Мадяр не те що до Корюківки – навіть до Києва не заїхав.

Хоча угорський прем'єр вшанував на Закарпатті пам'ять загиблих українських воїнів, які віддали життя захищаючи Україну під час російською агресії.

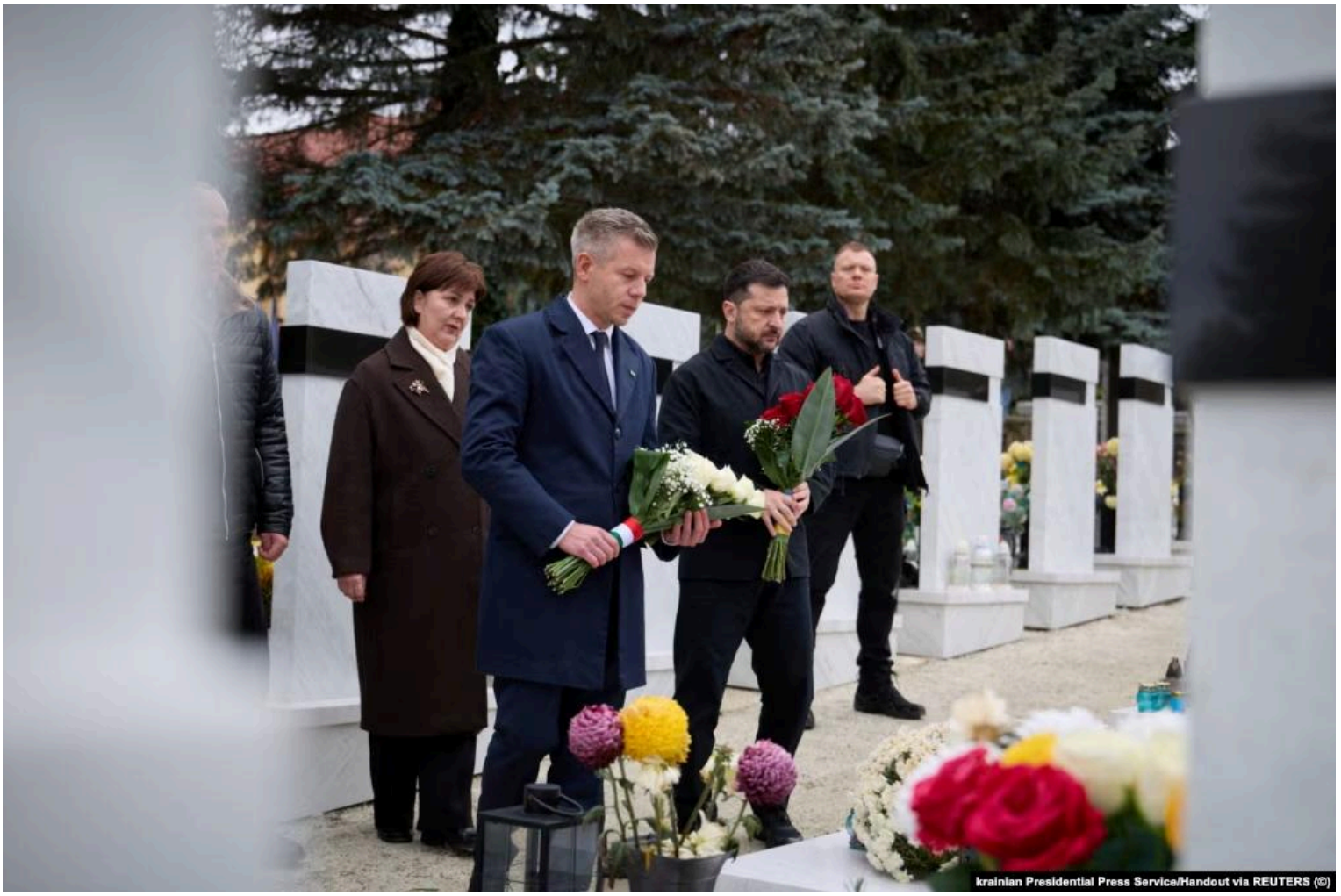

Лідери Угорщини та України вшанували пам'ять полеглих українських воїнів в час широкомасштабної війни Росії проти України. 25 листопада 2026 року

Щодо інших історичних моментів: керівництво України з солідарністю та емпатією відреагувало на 70-ту річницю угорського повстання проти радянського правління 1956 року.

В кінці жовтня, говорячи про Угорську революцію, розчавлену Москвою, Зеленський заявив, що «сміливих та волелюбних варто підтримувати» і що ненадання тоді допомоги Угорщині призвело до кількох десятиліть панування тоталітарного режиму.

Угорці на радянському танку біля будівлі парламенту під час Угорської революції. Будапешт, 1956 рік

Нині під час перебування на Закарпатті угорський прем’єр забажав повернення на історичних замок у Мукачеві угорського турула (орла), якого в 2022 році змінили на тризуб.

«Я надіяюся, що птах турул, який є дуже важливим символом, повернеться до Мукачівського замку. Я маю надію, що він займе місце, яке займав протягом століть. Це не коштує багато грошей, але є великим жестом», – сказав Петер Мадяр.

Герб України, встановлений замість птаха турула (угорського символу), на території Мукачівського замку «Паланок», 25 жовтня 2022 року

Тут символізм Мукачівського замку «Паланок» в тому, що він ніби височіє над теренами Закарпаття, що він є ніби символом регіону і чий національний символ на ньому – ніби відбиває загальний наратив щодо історії та приналежності того краю.

Турул було знято з бастіону замку «Паланок» і замінено на тризуб в 2022 році – в час широкомасштабної війни – за рішенням Мукачівської міської ради.

Замок Паланок (Мукачівський замок) у закарпатському місті Мукачеві. Унікальний зразок середньовічної фортифікаційної архітектури, з поєднанням різних стилів. Одна з найцінніших історичних і воєнно-архітектурних пам’яток Закарпаття XIV–XVII століть

Тодішній глава МЗС Угорщини **Петер Сіярто**, запеклий «орбаніст», навіть викликав на знак протесту тимчасово повіреного у справах України. Нині невідомо, як центральна влада в Києві могла б «скоригувати» рішення місцевої влади Мукачевого.

«Будівництво стовпа із турулом на території замку є втручанням у культурну цілісність історичної пам'ятки. Тому демонтаж турула був абсолютно правильним кроком. Неправильно було те, що не було зроблено другий крок – демонтовано й стовп. Замість цього, щоб подратувати угорців, на місці птаха було встановлено тризуб», – зазначає журналіст «Європейської правди» **Юрій Панченко**.

Він додає:

«Цей крок суттєво ускладнив ситуацію, оскільки демонтаж тризубу буде виглядати як наруга над державною символікою. Попри це все одно переконаний, що найкращим варіантом було би перенесення тризуба з території замку та демонтаж стовпа. Цей крок повністю відповідає рекомендаціям ЮНЕСКО та позбавляє угорців підстав для їх явно нездорових фантазій».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Зеленський заявив про «дуже предметну» зустріч із Мадяром на Закарпатті

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Угорщина: в ексміністра часів Орбана вилучили майже 20 млн доларів – частина була закопана в лісі

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Україна засудила репресії СРСР проти угорців Закарпаття. Але чи цього достатньо для «добра» Угорщини на кластери ЄС?

Ростислав Хотин

Працював кореспондентом агентства Reuters у Києві, на Всесвітній службі «Бі-Бі-Сі» в Лондоні, кореспондентом телеканалу «1+1» та агенції УНІАН у Брюсселі, а нині – редактор Радіо Свобода в Празі.

Україна | Світ | Політика | Суспільство | Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.